

**Teollisuus
liitto**

**Talouden ja työllisyyden
tilannekuva
maaliskuu 2022**

Tutkimusyksikkö 17.3.2022

1. Talouden ja teollisuuden näkymät maaliskuussa 2022

Talous ja työllisyys

Sota hidastaa talouskasvua tänä vuonna

Taloukasvu jatkuu hidastumisesta huolimatta

Sisällys

1. Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan on suuria vaikutuksia suomalaiseseen teollisuuteen (diat 4–6)
2. Ukrainan sota ja pakotetoimet vaikuttavat talouskasvuun, suhdanteisiin ja inflaatioon (diat 7–9)
3. Työllisyyden kehitys edelleen hyvä Suomessa, Ukrainan sodalla ja Venäjän pakotetoimilla monenlaisia vaikutuksia työllisyyden kehittymiseen (diat 10–14)
4. Teollisuusliiton jäsenten työllisyystilanne ollut hyvä. Erityisesti metalli- ja puutuoteteollisuudessa lomautukset ja niiden uhka kasvanut (diat 15–22)
5. Suhdannenäkymät: yhteenveto näkymistä (dia 23)

Ukrainan sota vaikuttaa monella tavalla teollisuuden toimintaan

Suurinta haittaa koituu seuraavista toimista:

1. Yritysten vapaaehtoinen kieltäytyminen viennistä, tuonnista ja yhteistyöstä.
 2. Pankkijärjestelmän pakotteet. Kun raha ei liiku, ei liiku tavarakaan.
 3. EU:n talouspakotteet. Suurin osa kone- ja laiteviennistä Venäjälle sisältää pakotteiden alaisia puolijohteita ja mikrosiruja. Byrokratia myös kasvaa, kun rajoilla on selvitettävä tuotteiden laatua ja pakotestatusta.
- Nämä kolme tekijää vaikuttavat merkittävästi sekä vientiin ja tuontiin.
 - Joidenkin raaka-aineiden tuonti katkeaa, mikä voi pysäyttää tuotantolaitoksia Suomessa.
 - Koneiden ja laitteiden vienti voi lähes pysähtyä.

Ukrainan sota vaikuttaa monella tavalla teollisuuden toimintaan Suomessa

Mahdollisesti erittäin suurta haittaa EU:ssa ja Suomessa, mutta asiasta ei ole vielä tehty päätöksiä EU:ssa tai Venäjällä:

- Öljyn ja kaasun tuonnin tai viennin lakkaaminen joko EU:n tai Venäjän päätöksellä.
- Tuotanto saattaa monilta osin lamaautua. Kustannukset nousisivat, jolloin kilpailukyky kärsii.
- Vaikutus Suomea voimakkaampi monissa Keski-Euroopan maassa, jossa maakaasulla suurempi merkitys yrityksille ja kotitalouksille.
- Nesteellä mahdollisuudet korvata venäläistä öljyä suurelta osin.
- Venäläistä maakaasua pystytään myös korvaamaan, mutta ei kaikissa tapauksissa.

Ukrainan sota vaikuttaa monella tavalla teollisuuden toimintaan Suomessa

Tämän hetkisen tiedon mukaan seuraavat toimet eivät vaikuta suuresti Suomessa toimivaan teollisuuteen:

- Venäjän vastapakotteet. Hakkeen ja koivupuun tuonnin lakkaaminen haittaa metsäteollisuutta ja energian tuotantoa.
- EU:n henkilöpakotteet. Vaikuttavat jonkin verran. Esim. SSAB:lle rautaa toimittavan yhtiön omistaja on pakotelistalla ja ostot loppuivat.

Haittaa pitkällä aikavälillä:

- Venäjän talouden pitkäaikainen supistuminen ja eristäminen.
- Vienti Venäjälle uhkaa jäädä pitkäksi aikaa aiempaa alemmalle tasolle.
- Ruplan heikkeneminen ja elintason lasku Venäjällä vähentävät kysyntää.
- Oletettavaa, että suuri osa suomalaisista yrityksistä löytää asiakkaita muista maista.

Teollisuus:

Teollisuuden suhdannetilanne erittäin hyvä ennen Ukrainan sotaa

Teollisuus-tuotannon määrä vakiintumassa korkealle tasolle, jos ennusteet toteutuvat

Tilastokeskuksen tammikuun 2022 tunnuslukuja (TK 10.3.2022)*

- Teollisuuden uusien tilausten vuosimuutos on hidastunut syksystä (+20 %).
- Kasvu perustuu hintojen nousuun, ja tilattujen tuotteiden määrän kasvu on taittumassa. Kuukausimuutos kääntyi uudelleen nousuun (+2 %).
- Teollisuustuotannon määrä vakiintumassa. Vuosimuutos (+6 %) ja kuukausimuutos (-2 %).
- Kuukausimuutoksen lasku perustuu osin korkeaan vertailutasoon joulukuulta ja myös paperiteollisuuden lakkoon. Metalliteollisuuden tuotantomäärä pysyi ennallaan.

*Luvut ovat kausitasoitettuja

Ennusteet:

Toistaiseksi on ilmestynyt neljä Ukrainan sodan vaikutuksia hahmottelevaa ennustetta

Kukaan ei ennusta talouden supistumista

Suomen Pankin ennusteessa (11.3.) hahmotellaan kaksi skenaariota:

- a) Myönteisemmässä Suomen BKT kasvaa tänä vuonna +2 % (oli joulukuussa +2,6 %).
- b) Synkemmässä näkymässä BKT kasvaa +0,5 %.

- OP:n ennusteen mukaan (11.3.) Suomen BKT kasvaa 2,0 % (oli tammikuussa 2,7 %). Euroalueella talous kasvaa 3,2 % (oli tammikuussa 3,7 %).
- Danske Bankin mukaan Suomen BKT kasvaa 1,7 % (oli joulukuussa 2,8 %).
- Euroopan keskuspankki (10.3.). Euroalueen BKT lisääntyy +3,7 % (aiempi ennuste oli +4,2 %).

Ukrainan sota nostaa jo entuudestaan korkeaa inflaatiota

**Ennusteet:
Vuonna 2022
kuluttajahinnat
nousevat 4–5 %**

- Ennen sotatoimien alkua kuluttajahintojen nousuvauhdin ennustettiin kääntyvän laskuun vuoden mittaan.
- Alkuvuoden nopeasta inflaatiosta ja inflaatiohuipun pitkittymisestä huolimatta koko vuodelle ennustettiin maltillista inflaatiota, noin 2,0–2,5 %.
- Sota nostaa energian, viljan ja monien raaka-aineiden hintaa. Myös tuotantohäiriöt nostavat hintoja.
- Suomen Pankin mukaan Suomen inflaatio on tänä vuonna 4–5 %. Joulukuun ennuste oli 2,0 %.
- OP ja Danske Bank nostivat inflaatioennustettaan 4,4 %:iin (oli tammikuussa 2,6–2,7 %).
- Euroopan keskuspankki nosti euroalueen ennustetta, nyt inflaatioennuste 5,1 % (oli 3,2 %).
- Ensi vuoden inflaatioennusteita voidaan pitää vielä erittäin epävarmoina.

2. Työllisyyden kehitys vuoden 2022 alussa

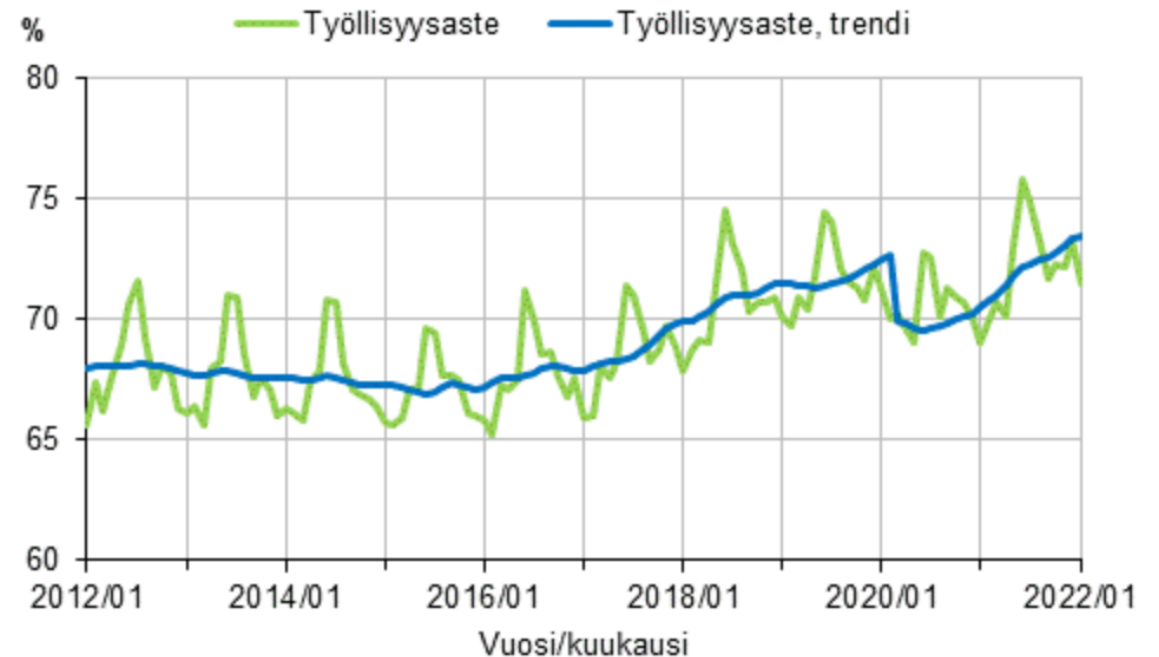

Työllisyys parantunut (TK 22.2.2022)

Työvoimatutkimus tammikuu 2022:

- 15–64-vuotiaiden työllisyysasteen trendi 73,5 prosenttia (kuukausimuutos +0 %).
- Työllinen= henkilö, joka tekee ansiotyötä vähintään 1 tunnin viikossa töitä (tutkimusajankohtana).
- Työllisiä 88 000 enemmän kuin tammikuussa 2021.
- Työllisten määrän vuosimuutos on huikea: +3,6 prosenttiyksikköä.

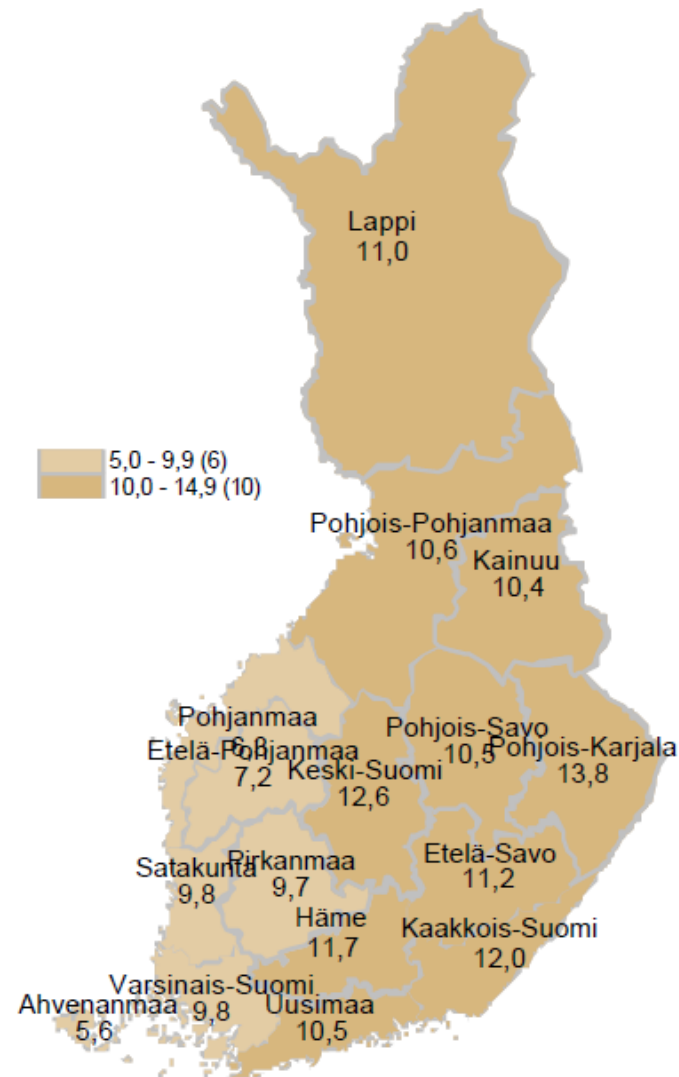
Työllisyysaste ja työllisyysasteen trendi 2012/01–2022/01, 15–64-vuotiaat

Tammikuu 2022: 273 700 työtöntä työnhakijaa

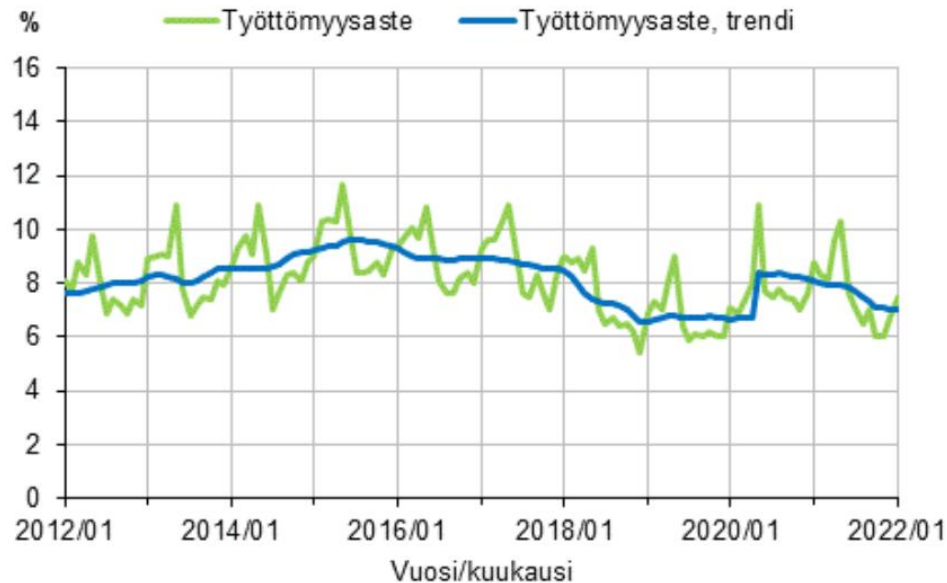
- Vuosimuutos: 59 100 työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin.
- Työttömyys ei ole vielä laskenut korona-aikaa edeltävälle tasolle: vuoden 2020 tammikuuhun verrattuna 22 000 enemmän työttömiä.
- Kuukausimuutos 1 600 vähemmän kuin joulukuussa 2021.
- Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,4 prosenttia.
- Vuosimuutos: -2,3 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuosi sitten.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta ELY-keskuksittain

Työttömyys laskenut vuodessa (TK 22.2.2022)

Liitekuvio 2. Työttömyysaste ja työttömyysasteen trendi 2012/01–2022/01, 15–74-vuotiaat

- Työttömyysasteen trendiluku oli tammikuussa 7,0 (kuukausimuutos +0 %).
- Työttömiä oli 31 000 vähemmän kuin vuosi sitten tammikuussa 2021.

TEM tammikuu 2022:

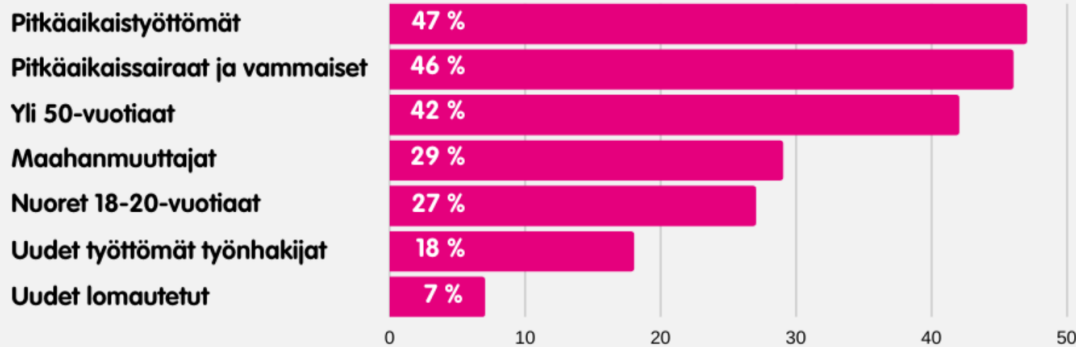
- Työttömien työnhakijoiden määrä pudonnut (-17,8 %) vuodessa.
- Pitkäaikaistyöttömien määrä vähentyy edelleen mutta aiempaa hitaammin.
- Pitkäaikaistyöttömien osalta vuosimuutos +13,4 % ja kuukausimuutos -3,3 %.

Rakenteellinen työttömyys sitkeässä

#sosiaalibaro 2020

TE-johto: korona heikensi entuudestaan
vaikeimmin työllistyvien tilannetta

Palvelutarpeisiin vastattiin huonosti/melko huonosti

Koronaepidemia vaikuttaa yhä
vuonna 2022 työllistymiseen

- Pitkäaikaistyöttömyys on ollut vuoden 2021 mittaan laskussa, mutta alueelliset erot suuria. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla pitkäaikaistyöttömiä paljon.
- Syrjäytyneiden tai syrjäytymisvaarassa olevien joukko on edelleen suuri. Tämä johtuu vaikeasti työllistyviin liittyvistä monista kysymyksistä.

Rakenteellinen työttömyys liittyy vaikeuteen löytää työtä:

- Pitkäaikaistyöttömät, jotka yli 1 vuoden työttömänä yhtämittaisesti
- Toistuvaistyöttömät, jotka kausittain tai työsuhteiden välissä työttömänä
- Työvoimapolitiittisista palveluista työttömäksi palanneet ja näissä palveluissa toistuvasti kiertävät
- Piilotyöttömät = henkilöitä, jotka eivät ole aktiivisesti 4 viikon aikana hakeneet työtä, mutta haluaisivat työtä ja ovat muuten työhön käytettävissä.

Teollisuus liitto

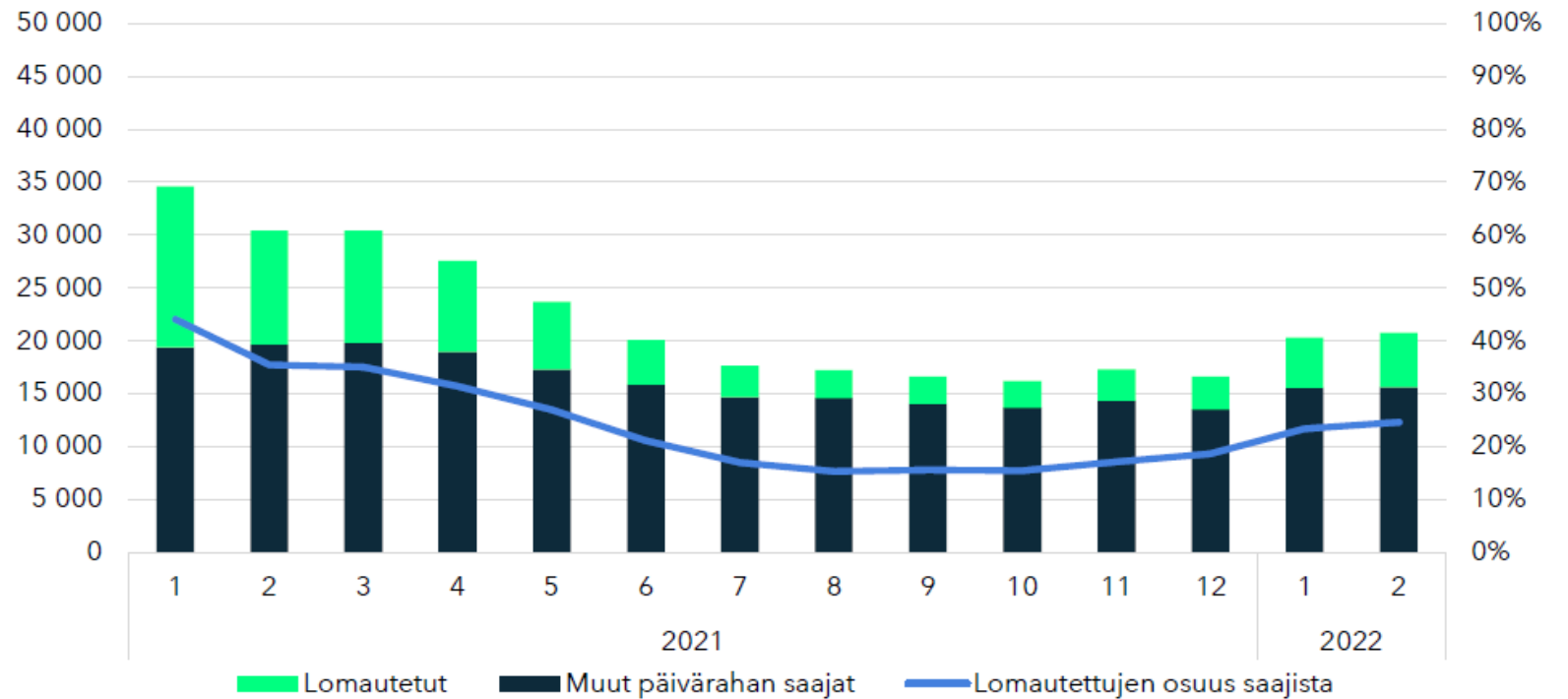
3. Teollisuusliiton jäsenten työllisyyden kehitys

A-kassan päivärahan saajat (2/2022)

Tilastossa myös muiden A-kassan jäsenten tietoja kuin Teollisuusliiton jäsenten

Ansiopäivärahan saajat ja lomautettujen osuus kuukausittain 2021–2022

Teollisuusliiton yt-seurannan lähteet ja tiedon luotettavuus

Vuoden 2022 ensimmäinen data-ajo tehty

- Lähde: A-kassan 2022 laatima data-aineisto.
- Aineistoa kerätty vuoden 2022 maaliskuusta samalla metodilla: A-kassan tietolomakkeella ja aluetoimistoväen tekemillä puhelinhaastatteluilla.
- Tietolomake on lähetetty kassan asiamiehiksi ryhtyneille pääluottamusmiehelle. Lomakkeen avulla voi ilmoittaa milloin vain muuttuneesta tilanteesta.
- Aineisto koskee lomautuksia ja irtisanomisia. Maaliskuussa kysyttiin myös Ukrainan sodan vaikutuksista työpaikoilla.
- Kerätty tieto on suuntaa-antavaa. Data sisältää aina puutteita, joka tuottaa pienimuotoisia virheitä.
- Seuraava tiedonkeruu toteutetaan huhtikuussa 2022.

Työllisyys:

Ukrainan sodan ja Venäjän pakotteiden vaikutukset Teollisuusliiton työpaikoilla

Koronatilanne vaikuttaa sekin yhä

- Pakotetotimet ovat lopettaneet suomalaisten yritysten toiminnan Venäjällä. Vaikea arvioida vielä kaikkia työllisyysvaikutuksia.
- Joidenkin teollisuusyritysten tuotantoa siirretään Suomeen, esimerkiksi Nokian renkaiden. Tuotantokoneet jäävät Venäjälle, joten viive odotettavissa korvaavan tuotannon käynnistämisessä.
- Jotkin Venäjällä toimineet suomalaisyritykset tarvitsevat lisää työvoimaa. Osa taas siirtää toimintojaan muihin halvemmän kustannustason maihin.
- Venäläisten alihankkijoiden palveluksessa olevia lähetettyjä työntekijöitä ei saavu maahan. Tämä voi osin tervehdyttää kilpailua. Saavatko suomalaiset alihankkijat näitä töitä tehtäväkseen? Se riippuu tarjouskilpailujen voittamisesta.
- Maa- ja metsätalousaloilla kausityövoiman saatavuuteen vaikuttaa myös koronatilanne.
- On vaikea sanoa, miten paljon ukrainalaisia saapuu sodan jaloista Suomeen, ja ylipäättään jäävätkö he kesäkaudeksi töihin tänne.

Venäjän tuonti ja vienti pysähtynyt

Vaikutukset näkyvät tuotannossa ja työllisyydessä

- Venäjän tuonnin ja viennin pysähtymisestä koituu yrityksille hankaluuksia.
- Monella yrityksellä tuotanto-ongelmia raaka-aine- ja komponenttipulan vuoksi. Jos raaka-aineiden kohdalla ei löydy korvaavia toimittajia, toiminta sakkaa.
- Toisille yrityksille jää tavara seisomaan varastoihin. Jos tuotteille uusia ostajia ja markkinoita.
- Jos tuotanto tai myynti pysähtyy, on edessä yt-neuvotteluja ja lomautuksia.

Pääluottamusmiehet kertovat puhelinhaastatteluissa:

”Komponentteja Venäjältä, jos tehtaan tuotanto pysähtyy, lomautetaan 400 jäsentä ja lisäksi 60 alihankintaketjuista” (PLM metalliteollisuus)

”Venäjän tehtaalla tärkeä työvaihe tuotteen valmistuksen kannalta, ilmoittavat vaikutuksista.” (PLM metalliteollisuus)

”Työntekijäpulaa, vain myyntiin vaikutusta.” (PLM lääketeollisuus)

”Venäjän vaikutus pieni.” (PLM kemianteollisuus)

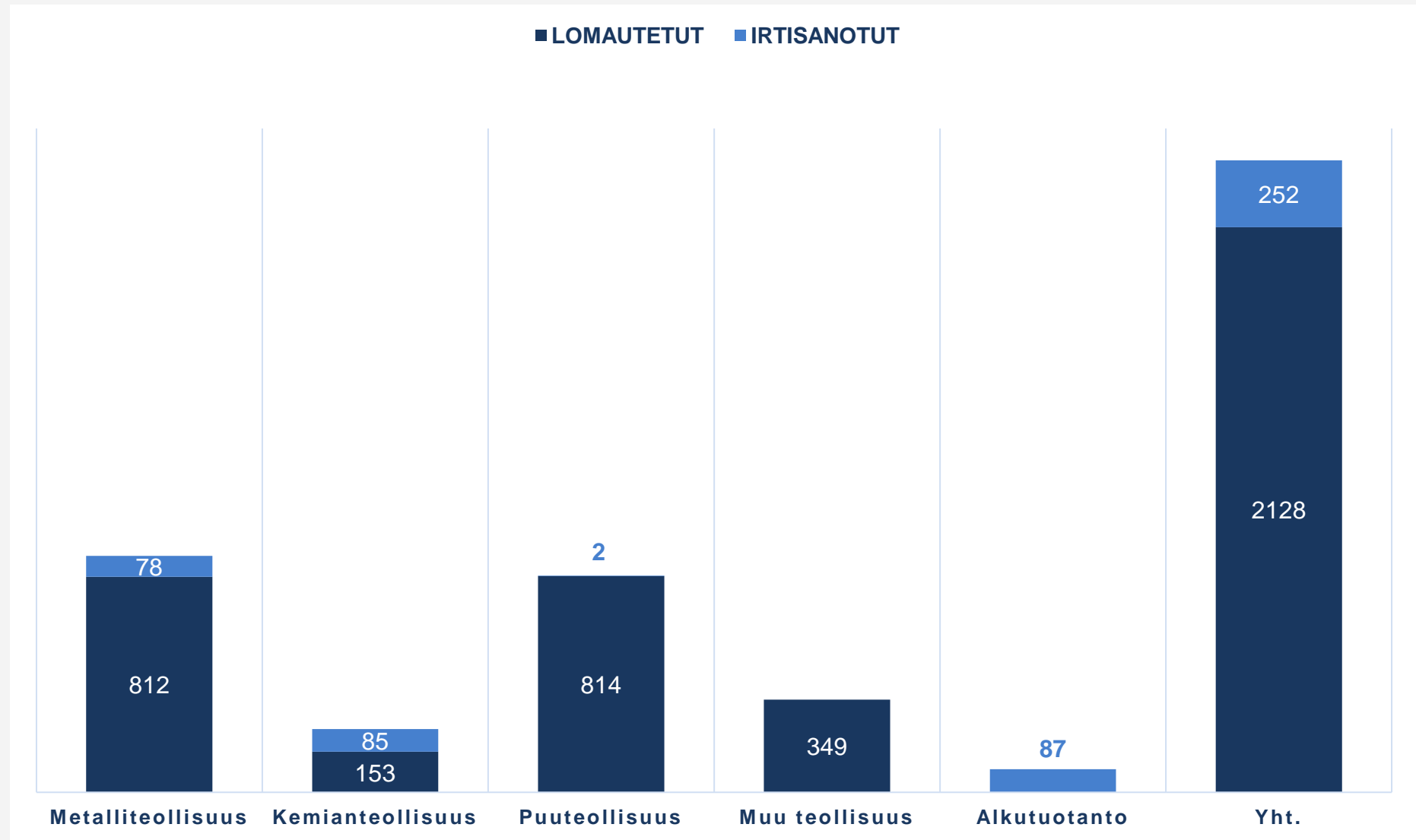
Yt-tilanne jäsenten työpaikoilla

Ensimmäisen data-ajon (maaliskuu 2022) tuloksia

Toimiala	Sopimusala	Lomautetut (määräaika)	Lomautetut (toistaiseksi)	Irtisanotut
Metalliteollisuus	Teknologioteollisuus	638	174	78
Kemianteollisuus	Ölly-, maakaasu- ja petrokemia	0	0	60
	Muovituote- ja kemianteollisuus	153	0	0
	Kemian perusteollisuus	0	0	25
Puuteollisuus	Mekaaninen metsäteollisuus	547	0	0
	Puusepänteollisuus	267	0	2
Muu teollisuus	Tekstiili- ja muotialat	9	0	0
	Lasikeraaminen teollisuus	340	0	0
Alkutuotanto	Kaivosala	0	0	87
Yhteensä		1954	174	252

- Lomautettavia jäseniä on yhteensä 2 128.
- Lomautuksista enin osa on määräaikaisia.
- Eniten lomautuksia tulossa tai päällä metalliteollisuuden ja puutuoteteollisuuden työpaikoilla.
- Irtisanottujen määrä vielä vähäinen, yhteensä 252.

Yt-tilanne liiton jäsenten osalta (15.3.2022)

4. Suhdannenäkymät

Teollisuustuotanto jatkaa kasvussa

Ukrainan sodan ja Venäjän talouspakotteiden vaikutusten ennustaminen epävarmaa

- Teollisuuden tilanne oli erittäin hyvä ennen sotatoimia. Suomalaiset tuotteet kävivät hyvin kaupaksi, ja tilausten määrä oli ennätystasolla.
- Yrityskohtaisesti vaikutukset voivat olla erittäin suuria. Todennäköisesti tullaan näkemään tuotannon pysyviä alasajoja.
- Seurauksina Teollisuusliiton jäsenten työpaikoilla lisääntyvät irtisanomiset ja lomautukset.
- Oletamme kuitenkin, että Suomen teollisuus löytää uusia asiakkaita korvaamaan Venäjän vientiä.
- Talouskasvu jatkuu. Inflaatiopaineet kasvavat. Uhkana jopa voimakas inflaatiokierre. Erityisesti energian hinnat nousevat.
- Vihreä siirtymä vauhdittuu, kun EU vähentää riippuvuuttaan venäläisestä energiasta. Tämä lisää energiainvestointeja. Toisaalta turpeesta luopuminen hidastuu.
- Koronaepidemia on ollut uutisoinnissa taka-alalla. Epidemian talousvaikutukset jäävät todennäköisemmin lieviksi jatkossa.
- Suomen teollisuus kohtaa logistisia ongelmia Venäjän tilanteen vuoksi. Kilpailukykyä heikentää osaltaan myös merikuljetusten kallistuminen.

**Teollisuus
liitto**